

Pirjo Karttunen
Konserniohjausosasto / Talous- ja hallintoyksikkö**Muistio**
27.11.2023

VN/31639/2023

Valtion televisio- ja radiorahaston käyttösuunnitelman 2024 vahvistaminen

1 Valtion televisio- ja radiorahasto ja valtioneuvoston toimivalta

Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain (745/1998 muutoksineen, jäljempänä rahastolaki) tarkoituksena on järjestää Yleisradio Oy:n rahoitus ja valtion televisio- ja radiorahaston hoito.

Yleisradio Oy:n julkisen palvelun rahoituksen uudistaminen toteutettiin vuoden 2013 alusta lukien. Muutokset sisältyvät valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain muuttamisesta annettuun lakiin (475/2012) ja Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta annettuun lakiin (474/2012), jotka tulivat voimaan 1.1.2013.

Rahastolain 3 §:n mukaan rahastolle suoritetaan rahoitusta valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:ssä säädetyn julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi. Pykälän mukaan vuonna 2013 määräraha on 500 miljoonaa euroa. Määrärahan suuruus tarkistetaan vuosittain kustannustason nousua vastaavasti. Tarkistuksen perusteena on indeksi, joka muodostuu elinkustannusindeksistä, jonka painoarvo on yksi kolmasosa, sekä ansiotasoindeksistä, jonka painoarvo on kaksi kolmasosaa.

Rahastolain 5 §:n mukaan rahaston varat muodostuvat valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta suoritetuista varoista, kerättävistä maksuista ja edellisiltä tilikausilta kertyneistä ylijäämistä, jotka ovat rahaston valtion keskuskirjanpidossa olevalla yhdystilillä. Lain 475/2012 siirtymäsäännöstä on muutettu lailla 348/2014 siten, että televisiomaksujen saatavien perinnästä luovuttiin ja palauttamatta olevat televisiomaksut tuloutettiin rahastoon 1.1.2015.

Rahastolain 5 §:ssä todetaan edelleen, että rahaston varoista käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamiseen vuosittain lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu määrä. Varoja voidaan käyttää myös Yleisradio Oy:stä annetun lain 6 a §:ssä tarkoitetun ennakoarvioinnin laatimisesta aiheutuvien palkkioiden maksamiseen ja rahaston hallinnoimiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää muutoinkin televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen.

Käyttösuunnitelman vahvistaminen perustuu rahastolain 5 §:n 3 momenttiin. Valtioneuvosto päättää kalenterivuositteittäin käyttösuunnitelmassa rahaston varojen jakamisesta eri käyttötarkoituksiin. Erityisestä syystä varojen käyttösuunnitelmaa voidaan muuttaa myös kesken kalenterivuoden.

Tällä päätöksellä vahvistetaan vuotta 2024 koskeva käyttösuunnitelma.

2 Rahaston varojen maksu

Valtion televisio- ja radiorahastoa hoitaa Liikenne- ja viestintävirasto rahastolain 3 §:n 1 momentin nojalla. Lain 5 §:n muutetun 4 momentin mukaan rahaston varoja suoritetaan Yleisradio Oy:lle käyttösuunnitelman ja yhtiön rahoitustarpeen mukaisesti.

3 Rahaston tulokertymä

Valtion televisio- ja radiorahastoon siirretään valtion talousarviosta rahastolain 3 §:ssä säädetty määrä. Määräraha vuonna 2023 oli 575 802 000 euroa. Määrärahan suuruus on tarkistettu kustannustason muutosta vastaavasti ja se on 593 652 000 euroa vuonna 2024. Määräraha on sisällytetty valtion vuoden 2024 talousarvioesityksen liikenne- ja viestintäministeriön pääluokkaan momentille 31.20.60 (Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon).

4 Rahaston varojen käyttö

Yleisradio Oy:lle ehdotetaan tuloutettavaksi rahastolain mukaisesti 593 652 000 euroa Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:ssä säädetyn julkisen palvelun kustannusten kattamiseen. Määräraha on 17 850 000 euroa suurempi kuin vuonna 2023. Yleisradio Oy:n käyttöön osoitettuun määrärahaan sisältyy arvonnisävero, jonka yhtiö maksaa rahastosta saamistaan varoista (arvonnisäverolaki 1501/1993 muutoksineen 79 ja 85 a §). Yhtiön rahoitustarvetta käsitellään tarkemmin kohdassa ehdotuksen valmistelu.

Liikenne- ja viestintävirastolle ehdotetaan 50 000 euron määrärahaa rahaston hallinnoimisen kustannusten kattamiseen. Summaan ei esitetä muutosta verrattuna edelliseen suunnitelmaan. Rahaston hallintoihin liittyvät kulut muodostuvat rahaston kirjanpidon ja maksuliikenteen hoidosta ja muista vastaavista hallintokuluista.

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan maanpäällisen televisiotoiminnan seuraavaa teknologiasiirtymää (DVB-T2-siirtymä). Liikenne- ja viestintävirasto on koordinoanut yhteistä siirtymäviestintää alusta saakka. Liikenne- ja viestintäministeriön työryhmässä päätettiin laajentaa viestinnän fokusta vuodesta 2020 alkaen kattamaan myös kaapeli-tv-verkkojen HD-siirtymä.

TV-yhtiöt ovat 24.10.2023 ilmoittaneet siirtyvänsä HD-lähetyksiin kevästä 2025 lähtien. Vuonna 2024 käynnistetään uuden siirtymäaikataulun mukainen kampanjointi ensin suurelle yleisölle ja kohdentaen sen jälkeen haasteellisemmille kohderyhmille, erityisesti iäkkäille ja yksin asuville, joilta puuttuu keskimääräistä useammin valmius siirtymään. Myös muille haasteellisille kohderyhmille kuten pienituloisille, vammaisille henkilöille, eri kieliryhmille ja muulla tavoin viestinnällistä, teknistä tai taloudellista tukea tarvitseville henkilöille käynnistetään kohdennettu viestintä sekä neuvonta- ja tukipalvelut mm. paikallisjärjestöjen välityksellä. Vuodelta 2023 arvioidaan jäävän käyttämättä yli 300 000 euroa, koska laajempia viestintätoimenpiteitä ei voitu toteuttaa ilman tietoa siirtymäajankohdasta. Siirtymäviestintään esitetään rahastosta varattavaksi vuonna 2024 yhteensä 645 000 euroa Liikenne- ja viestintävirastolle, jotta haasteellisiksi tunnistetuille kohderyhmille suunnattavat toimenpiteet kyetään toteuttamaan tehokkaasti siirtymäaikataulun puitteissa.

Televisiosisältöjen vastaanotto on siirtymässä yhä enemmän laajakaistaverkkojen kautta tapahtuvaksi, ja sisältöjen laajakaistavastaanoton edellytysten selvittämiseen ja kehittämiseen esitetään varattavaksi 200 000 euroa Liikenne- ja viestintävirastolle. Ko.

käyttötarkoitukseen tehtäviä selvityksiä ja toimenpiteitä varten varattiin vuodelle 2023 saman verran, mutta selvityksiä ei vuonna 2023 tehty koska arvioitiin, että parempi ajankohta selvitysten tekemiselle on vuonna 2024.

Liikenne- ja viestintäministeriön käyttöön esitetään varattavaksi 100 000 euroa televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen mm. tutkimuksia ja selvityksiä varten. Summaan ei esitetä muutosta verrattuna edelliseen suunnitelmaan.

Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 6 §:n 4 kohdassa Yleisradio Oy:n hallintoneuvostolle on säädetty tehtäväksi laatia lain 6 a §:n mukainen ennakoarviointi eräistä uusista palveluista ja toiminnoista. Lisäksi Yleisradio Oy:n hallintoneuvosto voi lain 6 b §:n mukaisesti pyytää toimintansa tueksi tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta lausunnot tai kuulla heitä suullisesti. Yleisradio Oy:stä annetun lain 6 a §:n mukaisten ennakoarviointien valmistelupalkkioihin sekä asiantuntijakuulemisten palkkioihin varattaisiin 500 000 euroa, mikä on saman verran kuin vuoden 2023 käyttösuunnitelmassa. Määrärahaalla varmistetaan, että Ylen hallintoneuvostolla on mahdollisuus täyttää sille kuuluvat Yleisradion valvontatehtävät.

Käyttösuunnitelmaehdotuksen mukaan rahaston loppusaldo olisi noin 5,2 miljoonaa euroa vuoden 2024 lopussa. Saldolla varaudutaan siihen, että jatkossa rahaston varoista pystytään kattamaan erityisesti rahaston hallinnoinnin ja mahdollisten ennakoarviointien ja asiantuntijakuulemismenettelyn kustannukset.

Yleisradio Oy:lle osoitettava määräraha katetaan määrärahasiirrolla valtion talousarviosta rahastoon. Muut käyttösuunnitelman mukaiset menot katetaan rahaston vuoden 2024 alkusaldosta (noin 6,7 miljoonaa euroa), joka koostuu aiemmista televisiomaksusuorituksista.

5 Yhteenveto rahaston tulojen ja menojen kehityksestä

Seuraavasta taulukosta käy ilmi valtion televisio- ja radiorahaston tulo- ja menoerien kehitys vuosina 2022–2024. Televisiomaksutulot on esitetty kassaperusteisena.

Luvut 1 000 euroa	2022 Tilinpäätös	2023 Toteuma- arvio	2024 Ehdotus	2024-2023 Muutos
Alkusaldo	7 683	7 447	6 657	-790
Siirto valtion talousarviosta	556 868	575 802	593 652	17 850
Televisiomaksutulot	0	0	0	0
Yleisradio Oy:n julkinen palvelu	556 868	575 802	593 652	17 850
Televisiomaksujen palautukset	0	0	0	0
Liikenne- ja viestintäviraston kustannukset	18	50	50	0
DVB-T2-siirtymän viestintä	43	140	645	505
Tv-sisältöjen laajakaistavastaanoton edellytysten selvittäminen ja kehittäminen	0	0	200	200
LVM:n käyttö	24	100	100	0
Ennakoarvioinnin ja asiantuntija- kuulemismenettelyn palkkiot	150	500	500	0
Loppusaldo	7 447	6 657	5 162	-1 495

6 Ehdotuksen valmistelu

Ehdotus perustuu Liikenne- ja viestintäviraston liikenne- ja viestintäministeriölle 6.11.2023 toimittamaan ehdotukseen rahaston käyttösuunnitelmaksi.

Ehdotuksesta pyydettiin lausunto Yleisradio Oy:ltä. Yleisradiolla ei ollut huomautettavaa käyttösuunnitelmaehdotukseen.

Yleisradio Oy:n lausunnossa esitetyn hyväksytyin budjetin mukaan yhtiön budjetti vuodelle 2024 perustuu 593 652 000 euron (sis. alv) tuloutukseen rahastosta. Yhteenveto Yleisradio Oy:n budjetista 2024 on esitetty seuraavassa taulukossa (luvut milj. euroa, esitetty alv 0 %).

milj. EUR	Budjetti Ennuste		Budjetti 2024	Muutos	
	2023	10/2023		B24-B23	B24-E23
Yle-vero	523,5	523,5	539,7	16,2	16,2
Ohjelmatuotot	1,3	1,3	1,1	-0,2	-0,2
Palveluiden myynti	2,1	2,3	3,9	1,8	1,6
Liikevaihto	526,9	527,1	544,7	17,8	17,6
Liiketoiminnan muut tuotot	1,6	2,1	2,4	0,8	0,3
Tuotot yhteensä	528,5	529,2	547,1	18,6	18,0
Henkilöstökulut	-247,9	-248,2	-256,9	-9,0	-8,7
Poistot esitysoikeuksista	-59,2	-60,0	-76,8	-17,7	-16,9
Muut poistot	-18,7	-19,5	-17,4	1,3	2,0
Poistot yhteensä	-77,9	-79,4	-94,3	-16,4	-14,9
Ohjelmatoiminnan kulut	-64,1	-63,5	-64,9	-0,9	-1,4
Jakelukulut	-31,2	-30,9	-32,3	-1,1	-1,4
Teknologiakulut	-49,5	-48,9	-50,1	-0,7	-1,2
Vuokrat ja kiinteistökulut	-22,8	-21,6	-23,0	-0,2	-1,3
Muut kulut	-32,0	-31,4	-33,5	-1,5	-2,2
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-199,5	-196,4	-203,9	-4,4	-7,5
Liiketulos	3,2	5,1	-8,0	-11,2	-13,1
Rahoitustuotot ja -kulut	0,0	0,3	0,2	0,2	-0,1
Tulos	3,2	5,4	-7,8	-11,0	-13,2

Valtion televisio- ja radiorahastosta tuloutettava määrä arvonlisäverolla vähennettynä on noin 539,7 miljoonaa euroa. Lisäksi yhtiö arvioi saavansa noin 7,4 miljoonaa euroa muita tuottoja. Yleisradio Oy:n budjetin mukaan yhtiön budjetoitu tulos on 7,8 miljoonaa euroa tappiollinen. Yhtiön hallintoneuvoston linjausten mukaan yhtiön vuosittaiset tuloksen vaihtelut kompensoivat toisensa ja keskimäärin yhtiön talouden tulee pysyä tasapainossa.

7 Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto vahvistaa valtion televisio- ja radiorahaston käyttösuunnitelman ajalle 1.1.–31.12.2024 liitteessä 2 olevan käyttösuunnitelmaehdotuksen mukaisesti.